

Wadowicki aptekarz Seweryn Kurowski

Piotr Trzos

ORCID iD: 0000-0001-6959-2102

Muzeum Farmacji w Krakowie, Collegium Medicum, Uniwersytet Jagielloński

Adres do korespondencji: Piotr Trzos, Muzeum Farmacji UJ CM,
ul. Floriańska 25, 31-019 Kraków, p.trzos@uj.edu.pl

Rycina 1. Seweryn Kurowski.
Fot. Ignacy Krieger. Kraków.
Własność rodziny.

Figure 1. Seweryn Kurowski.
Photo: Ignacy Krieger. Krakow. Family's property.

Seweryn Kurowski urodził się w Rzeszowie 26 stycznia 1839 r.¹, nie zaś, jak się błędnie uważa w roku 1840, w mieszczańskiej rodzinie jako syn Szymona Kurowskiego i Magdaleny z domu Jędrzykiewicz². Na podstawie egzaminu tyrocynalnego, jako student nadzwyczajny, w 1861 r. rozpoczął w Krakowie studia farmaceutyczne. Przerwał je po pierwszym semestrze. W 1863 r., mając 23 lata, wziął udział w powstaniu styczniowym. Po jego upadku, jako zbieg z Królestwa Polskiego, uciekając przed carskimi represjami grożącymi wywózką na Sybir, wyjechał do Krakowa. Zabrał ze sobą woreczek z kamieniami szlachetnymi, które miały zapewnić mu byt. Ponownie podjął wtedy studia farmaceutyczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Podczas pobytu w Krakowie mieszkał w Aptece pod Gwiazdą, przy ul. Floriańskiej 15, w Aptece pod Białym Orłem w Rynku Głównym 45, w kamienicy nr 40 w Rynku Głównym, a także w kamienicy pod numerem 479 na terenie ówczesnej Gminy IV Krakowa.

Po odbyciu dwuletnich studiów i uzyskaniu dyplomu magistra farmacji 25 lipca 1865 r.³, osiadł w Wadowicach. Poznał wtedy zasłużonego dla Wadowic doktora Antoniego Zapałowicza, chirurga i położnika, inicjatora powstania i późniejszego dyrektora szpitala powszechnego w Wadowicach.

Seweryn Kurowski – a pharmacist from Wadowice · Seweryn Kurowski was born in 1839 in Rzeszów, into a bourgeois family. In 1863, he took part in the January Uprising. After its suppression, as a political fugitive from the Kingdom of Poland, on the run from the tsarist repressions, e.g. forced deportation into Siberia, he made his way to Krakow, and subsequently commenced his pharmaceutical studies at the Faculty of Philosophy, Jagiellonian University. Having obtained his Master of Science degree in pharmacy in 1865, he settled in Wadowice, where he became the proprietor of a regional pharmacy around 1880. Good fortune in business allowed him to purchase a tenement house at 7 Kościelna Street. In 1920, Karol Wojtyła, later Pope John Paul II, was born at the very same premises. Kurowski also happened to serve on the city council, eventually rising to the position of a deputy mayor of Wadowice. He died in 1889. Presently, his former tenement house accommodates a museum – The Holy Father John Paul II Family Home in Wadowice.

Keywords: Wadowice, history of pharmacy, January Uprising, John Paul II.

© Farm Pol, 2019, 75(10): 561–567

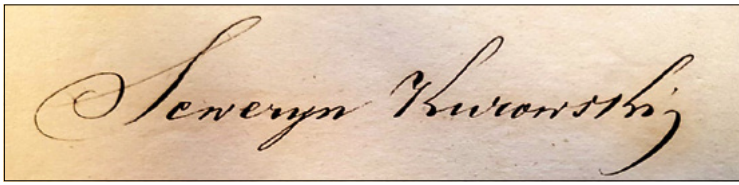
Szpital ten nazwany był przez niego „chorownią”⁴. Doktor Zapałowicz poznał go ze swoją córką i niedługo został jego teściem. Seweryn ożenił się bowiem z Jadwigą Bronisławą, drugą córką Olimpii i Antoniego Zapałowiczów. Choć Jadwiga nie

¹ Informacja pochodzi z księgi parafialnej Kościoła rzymsko-katolickiego pw. św. Wojciecha i Stanisława, Tom 23 Rzeszów Baptisatorum 1836–1851 Mortuorum 1841–1847. s. 40.

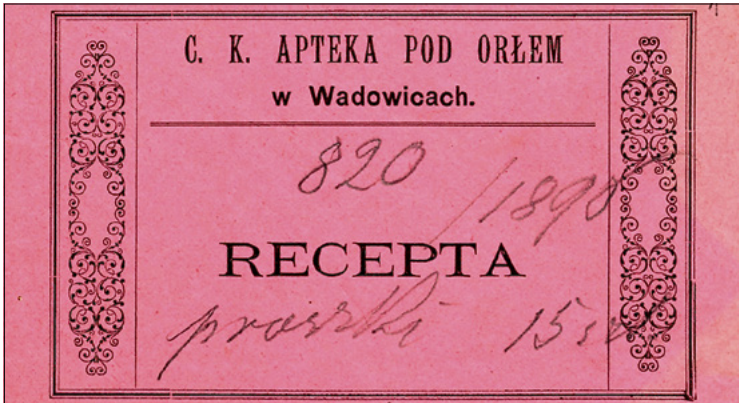
² Tamże.

³ Corpus studiosorum Universitatis Jagellonicae in sacculis XVIII–XX Tomus III: K–L. s. 766.

⁴ Wegenke E. O. – *Antoni i Olimpia w: Kotowiecki E. Wadowiccy lekarze – Wadowice: „Grafikon”, 1996. s.159–161, 164–165.*

Rycina 2. Podpis Seweryna Kurowskiego. Archiwum UJ. Fot. Piotr Trzos.
Figure 2. Seweryn Kurowski's signature. Jagiellonian University Archives.
Photo: Piotr Trzos.

Rycina 3. Recepta dla Tytusa Zegadłowicza wystawiona przez Seweryna Kurowskiego. 1890 r. Biblioteka Uniwersytecka w Kielcach.
Figure 3. Prescription for Tytus Zegadłowicz, issued by Seweryn Kurowski. 1890. University Library in Kielce.

Rycina 4.
Oryginalny stół
recepturowy
z apteki Seweryna
Kurowskiego.
Fot. Piotr Trzos.
Figure 4.
Original medicine
dispensing counter
from Seweryn
Kurowski's
pharmacy.
Photo: Piotr Trzos.

chciała wyjść za Seweryna, do ślubu jednak doszło z woli jej rodziców. Z tej okazji Kurowski sprowadził do kamienicy w Rynku, gdzie mieli zamieszkać, komplet mebli z Wiednia.

Od 29 marca 1875 r. Seweryn Kurowski dzierżawił w Wadowicach aptekę obwodową Karola Majera⁵,

o której istnieniu wiadomo już co najmniej od 22 czerwca 1867 r. Zaś Mieczysław Spiegel, jej późniejszy właściciel, w „Kwestionariuszu branżowym dotyczącym przedsiębiorstwa” z 1934 r. podaje rok 1860 jako datę powstania apteki⁶. Kurowski tworzył w niej własne receptury leków, konsultując je ze swoim teściem, doktorem Zapałowiczem.

Apteka obwodowa zaopatrywała ludność Wadowic na rachunek cyrkułu (obwodu). Mieściła się ona przy Rynku 12, nazywanym Placem Marszałka Józefa Piłsudskiego, po II wojnie światowej Placem Armii Czerwonej, a obecnie Placem Jana Pawła II. Była to tzw. „Apteka pod Orłem”, później nazywana „Apteką pod Termometrem”. Apteka funkcjonuje w tym samym miejscu do dzisiaj.

W 1878 roku apteka obwodowa należała do Antoniny Rouge, ale nadal dzierżawcą pozostawał Kurowski⁷. Około 1880 r. odkupił ją, ale już od jej sukcesorów. Seweryn Kurowski zmarł 4 października 1889 r. W okresie od 15 grudnia 1888 r. do 1 października 1889 r. aptekę Kurowskiego dzierżawił Tadeusz Mazarski. Po nim, od 1 października 1889 r. do 1898 r. – Jan Macudziński, a od 1 października 1889 r. do połowy 1910 r. dzierżawę ponownie otrzymał Tadeusz Mazarski. Od 1 grudnia 1889 r. zarząd apteki sukcesorów Kurowskiego zostaje powierzony Władysławowi Pruchnickiemu, a od 1 listopada 1910 r. nowym właścicielem apteki nabytej od sukcesorów Seweryna Kurowskiego został Natan Spiegel, który w okresie od 1 sierpnia 1913 r. do 1 lipca 1915 r. zatrudnił na praktyce swojego syna Mieczysława Spiegla. Od 16 grudnia 1923 r., a więc tuż po ukończeniu studiów, Mieczysław Spiegel rozpoczął pracę w aptece ojca, którą następnie w latach 1931–1939 przejął na własność, obejmując we własny zarząd.⁸

Po dorobieniu się znacznego majątku Seweryn Kurowski kupił kamienicę przy ul. Kościelnej 7, dawniej Rynek 2. Wiadomo, że kamienica ta istniała już przed 1845 r. Swoją klasycystyczny wygląd zawdzięcza właśnie Kurowskiemu⁹.

Dzięki statusowi społecznemu, który jako aptekarz niewątpliwie posiadał, a także kontaktom swojego teścia, miejskiego radnego, sam też w latach 1876–1888 pełnił funkcję członka rady miejskiej na stanowisku asesora magistrackiego, a w latach 1882–1888 został wiceburmistrzem Wadowic¹⁰. Po kilku latach zrezygnował z tej funkcji¹¹.

⁵ M. Stachoń. *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działania b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802–1939*. Praca doktorska. Tom I i II. Kraków 1978 r. s.117–118.

⁶ Kwestionariusze branżowe dotyczące działalności przedsiębiorstwa w : Inwentarz Zespołu (zbioru) akt Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie. IPH. Kr I 123.

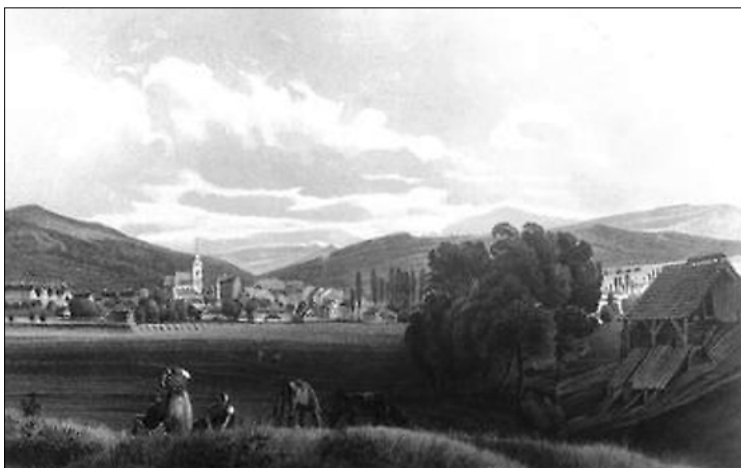
⁷ M. Stachoń. *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działania b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802–1939*. Praca doktorska. Tom I i II. Kraków 1978 r. s.117–118.

⁸ Tamże.

⁹ M. Płaszczycza. *Wadowice były dla powstańców nowym domem. Tutaj szukali lepszej Polski*. <http://archiwum.wadowice24.pl/kultura/historia/5650-wadowice-byly-dla-powstancow-nowym-domem> [dostęp: 17.09.2019].

¹⁰ G. Studnicki. *Kto był kim w Wadowicach*, Wadowice 2004, s. 136.

¹¹ K. Meus. *Wadowice w okresie galicyjskim 1772–1918*. s. 468.

Rycina 5. Panorama Wadowic. Widok miasta i jego okolic. Litografia z poł. XIX w. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 5. Panorama of Wadowice. View of the town and its neighbourhood. Litography from mid 19th c. National Digital Archives.

Rycina 6.

Seweryn Kurowski z żoną i córeczką. Własność rodziny.

Figure 6.

Seweryn Kurowski with his wife and daughter. Family's property.

Jako zastępca burmistrza Wadowic Kurowski wraz z burmistrzem Ignacym Brosigiem i asesorem miejskim Szymonem Kornem reprezentowali Wadowice w „sprawach kolejowych” przy pracach konsorcjum, związanych ze szczegółowym przygotowaniem trasy budowy lokalnej linii kolejowej łączącej Bielsko-Białą, Kęty, Andrychów, Wadowice i Kalwarię. Skład tej reprezentacji ustalono 1 marca 1887 r na posiedzeniu wadowickiej Rady Miejskiej.¹²

Reprezentował też Wadowice uczestnicząc w pogrzebie Józefa Bauma von Appelshoffen¹³, lokalnego działacza politycznego i społecznika, w Marcypórębie koło Brzeżnicy, będąc członkiem delegacji Rady Miasta na czele z burmistrzem Ignacym Brosigiem i asesorem miejskim Kazimierzem Wilczyńskim¹⁴.

O zamożności i hojności Seweryna Kurowskiego może świadczyć między innymi fakt, że wspierał finansowo inicjatywę Towarzystwa Bursy im. Stefana Batorego zakupu lub budowy gmachu bursy dla ubogiej młodzieży w Wadowicach. Powstanie internatu miało na celu ułatwienie jej kształcenia, zapewnienia wsparcia materialnego i czuwania nad jej moralnością. Innym faktem świadczącym o zamożności Kurowskiego było udzielenie, wraz z innymi obywatelami miejskimi, pożyczki pieniężnej przeznaczonej na budowę budynku sądu w Wadowicach w kwocie tysiąca złotych reńskich.¹⁵

Seweryn i Jadwiga Kurowscy mieli pięcioro dzieci: Jadwigę, Władysława i Seweryna (Władysław zmarł w dzieciństwie), Marię Olimpię i Zofię. Maria Olimpia w lipcu 1915 r. poślubiła znanego pisarza Emila Zegadłowicza.

Rycina 7. Jadwiga z Zapałowiczów Kurowska (córka Antoniego i Olimpii) wraz z najstarszą córką Jadwigą. mal. Ludwik Misky. Fot. Ewa Wegenke. Własność rodziny.

Figure 7. Jadwiga Kurowska, née Zapałowicz (Anthony's and Olimpia's daughter) with her eldest daughter. Painted by Ludwik Misky. Photo: Ewa Wegenke. Family's property.

Seweryn Kurowski zmarł 4 października 1889 roku i został pochowany w grobowcu rodziny Kurowskich na cmentarzu parafialnym w Wadowicach. Niecałe pół roku później, 14 marca 1890 roku, w wieku 75 lat na zapalenie płuc, zmarł jego teść dr Antoni Zapałowicz.¹⁶

Po śmierci Seweryna Kurowskiego kamienica i apteka zostały sprzedane przez żonę Jadwigę, za radą jej brata Tadeusza Zapałowicza, generała dywizji, doktora medycyny i lekarza sztabowego

¹² K. Meus. *Wadowice w okresie galicyjskim 1772–1918*. s.120.

¹³ K. Meus. „Ojcowie założyciele” *nowoczesnych Wadowic cz.1: Józef baron Baum Ritter von Appelshofen (1821–1883)*. *Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny*, nr 15, 2012, s. 29–55.

¹⁴ K. Meus. *Wadowice w okresie galicyjskim 1772–1918*. s. 459.

¹⁵ K. Meus. *Wadowice w okresie galicyjskim 1772–1918*. s. 410.

¹⁶ E.O. Wegenke., *Antoni i Olimpia w [:] E. Kotowiecki. Wadowiccy lekarze – Wadowice: Grafikon*, 1996. s.164.

Rycina 8. Tablica na grobowcu Seweryna Kurowskiego. Fot. Piotr Trzos.

Figure 8. Plaque on Seweryn Kurowski's tomb. Photo: Piotr Trzos.

Rycina 9. Grobowiec Kurowskich na cmentarzu parafialnym w Wadowicach. Fot. Piotr Trzos.

Figure 9. The Kurowski Family's tomb at the parish cemetery in Wadowice. Photo: Piotr Trzos.

Rycina 10. Współczesny wygląd apteki Seweryna Kurowskiego. Fot. Piotr Trzos.

Figure 10. Present-day look of Seweryn Kurowski's pharmacy. Photo: Piotr Trzos.

mieszkającego w Krakowie. Zapalowicz nalegał na sprzedaż majątku, przejmując opiekę nad wdową i jej dziećmi. Wdowa po Sewerynie Kurowskim, po śmierci męża, przeniosła się wraz z dziećmi do Krakowa. Niestety pieniądze ze sprzedaży kamienicy i apteki zostały niefortunnie zainwestowane w papiery wartościowe, przynosząc znaczne straty.

W 1905 r. kamienicę Kurowskich kupił Józef Lisko, z zamiarem otwarcia w niej cukierni, którą kierował do 1910 r. Józef Turlik. By otworzyć rozlewnię piwa przy ulicy Trybunalskiej, w 1911 r. Lisko sprzedał kamienicę Chielowi i Rozalii

Rycina 11. Chiel Bałamuth. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 11. Chiel Bałamuth. National Digital Archives.

Bałamuthom¹⁷. Decyzją tą Lisko naraził się ówczesnemu proboszczowi, ponieważ w pobliżu kościoła Żyd otworzył sklep. Obok niego znajdowała się cukiernia Jana Malseckiego, zamieniona w 1935 r. na sklep galanteryjny i konfekcyjny, którego właścicielem został kupiec Iser Lauber.

Kupiec Chiel Bałamuth (1872–1942), nowy właściciel kamienicy, człowiek przedsiębiorczy i bardzo aktywny, oprócz udziału w kilku interesach pełnił

¹⁷ Z. Jurczak. *Wadowiczanie*. Wadowice: Drukarnia i Wydawnictwo Scalbis, 2012. s. 42.

Rycina 12. Cukiernia Józefa Liski na prawo od kościoła (Rynek 205). Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 12. Józef Lisko's cafe, to the right of the church (Rynek 205). National Digital Archives.

Rycina 13. Witryna sklepu Chieła Balamutha w Wadowicach. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 13. Chiel Balamuth's shop window in Wadowice. National Digital Archives.

Rycina 14. Karol Wojtyła z ojcem.

Figure 14. Karol Wojtyła with his father.

liczne funkcje społeczne: był przewodniczącym gminy żydowskiej (kahału), założycielem i prezesem Stowarzyszenia Kupców Żydowskich, członkiem zarządu Banku Ludowego i radnym miejskim.¹⁸ Zasiadał też w zarządzie wadowickiego oddziału Związku Żydowskich Inwalidów, Wdów i Sierot Wojennych RP. Na parterze kamienicy od strony Rynku posiadał sklep z artykułami technicznymi, oferując szeroki asortyment „towarów mieszanych”, począwszy od rowerów, przez sprzęt myśliwski, wędkarski, elektryczny (np. radia), przybory sportowe, wieczne pióra, rewolwery i naboje, po maszyny do pisania. Był także jednym z pierwszych posiadaczy telefonu w Wadowicach.

Lokal w podwórzu wynajmował zakładowi introligatorskiemu prowadzonemu przez Adolfa Zadorę, niezwykle utalentowanego rzemieślnika o wielkim zmyśle artystycznym, któremu Emil Zegadłowicz zlecił do oprawy wiele książek. Wśród nich jest duża liczba tych, które do dzisiaj budzą zachwyt nie tylko wśród znawców sztuki introligatorskiej. To właśnie Adolfowi Zadorze *Piewca Beskidów* poświęcił jeden

Rycina 15. Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny w Wadowicach. Widok ogólny fasady frontowej od strony rynku. W głębi, z prawej strony widoczny dom i sklep rodziny Balamuthów przy ul. Kościelnej 2. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 15. The Blessed Virgin Mary Roman catholic church in Wadowice. General view of the façade, as seen from the market sq. In the background, on the right-hand side, the Balamuth Family's house and shop. National Digital Archives.

ze swoich wierszy, unieśmiertelniając go w ten sposób w swojej poezji.

Kamienica w czasach galicyjskich posiadała numer 205, w czasie II Rzeczypospolitej był to Rynek 2, a w latach 30. XX w. adres zmieniono na Plac Marszałka Piłsudskiego 2¹⁹. Budynek kamienicy do 1905 r. posiadał szeroką, przelotową bramę, prowadzącą z Rynku na ul. Kościelną 7. Pomieszczenia na piętrze od strony ulicy Kościelnej przeznaczone były pod wynajem lokali czynszowych dla kilku rodzin. Była to rodzina Zająców, szewc Israel Mehlman i fotograf Franciszek Łopatecki²⁰. W 1919 r. do

¹⁸ <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/znani-wadowiczanie/chiel-balamuth> [dostęp: 17.09.2019.].

¹⁹ <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/znani-wadowiczanie/chiel-balamuth> [dostęp: 17.09.2019.].

²⁰ <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/architektura-wadowic/ul.-koscielna-7> [dostęp 17.09.2019.].

Rycina 16. Uroczystość odsłonięcia tablicy ku czci Henryka Sienkiewicza w Wadowicach. Fragment uroczystości. Tablica umieszczona na ścianie kościoła p.w. Najświętszej Maryi Panny. W głębi, z prawej strony na budynku należącym do rodziny Bałamuthów widoczny szyld: „Stacja Benzynowa”. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 16. The Henryk Sienkiewicz commemorative plaque - an official unveiling ceremony in Wadowice. Part of the ceremony. Plaque placed on the wall of the Blessed Virgin Mary church. In the background, on the right-hand side of the building, held by the Bałamuth family, a „petrol station” signboard is discernible. National Digital Archives.

Rycina 18. Siedziba NSDAP w kamienicy Chieła Bałamutha. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 18. NSDAP headquarters accommodated in the Chiel Bałamuth’s tenement house. National Digital Archives.

jednego z nich wprowadzili się Karol i Emilia Wojtyłowie wraz z 13-letnim synem Edmundem, wynajmując trzy pokoje. Pierwszy pokój pełnił funkcję salonu, drugi sypialni, a trzeci kuchni. To właśnie w drugim pokoju 18 maja 1920 r. przyszedł na świat Karol Józef Wojtyła, późniejszy papież Jan Paweł II²¹. Tam też 13 kwietnia 1929 r. umarła matka Karola Wojtyły i w 1932 r. jego brat Edmund. Wojtyłowie, ojciec i syn mieszkali w tym mieszkaniu do

Rycina 17. Członkowie TG „Sokół” na Rynku w Wadowicach w 1938 r. Kamienica Chieła Bałamutha na prawo od kościoła. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Figure 17. Members of the „Sokół” Gymnastics Association, in the Market sq., Wadowice, 1938. Chiel Bałamuth’s tenement house to the right of the church. National Digital Archives.

1938 r., aż do otrzymania świadectwa dojrzałości przez Karola juniora w Państwowym Gimnazjum Miejskim im. Marcina Wadowity. Wtedy to wyjechali do Krakowa, gdzie młody Karol rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim²².

Niemal cała rodzina Bałamuthów zginęła podczas zawieruchy wojennej. W Bełżcu ponieśli śmierć Chiel, Rozalia, trzy dorosłe córki (Regina, Mania, Maria) z mężami i dziećmi. Tylko Chaimowi, ojcu Rona, udało się uciec z obozu. Chaim dostał się na Syberię, razem z armią gen. Władysława Andersa dotarł do Persji, a następnie do Palestyny. Jego syn Ron, lekarz-psychoanalityk, mieszka teraz w Stanach Zjednoczonych, gdzie ma swoją praktykę lekarską. Obok Chaima przeżyła też czwarta córka Bałamuthów Pepa, która w okresie dwudziestolecia międzywojennego wyjechała z Polski, osiedlając się później w Tel-Awiiwie²³.

W czasie II wojny światowej niemieckie władze okupacyjne zajęły ekskluzywny sklep Bałamutha, tworząc w nim miejscową siedzibę NSDAP²⁴. Po wojnie w dawnej kamienicy Seweryna Kurowskiego na parterze działał sklep przemysłowo-tekstylny, później sklep gospodarstwa domowego, a od lat siedemdziesiątych sklep „Souvenir”. Na piętrze zaś mieszkała rodzina Kuziów. Mieszkali tam też Maria i Zbigniew Putyrowie, nauczyciele z wadowickiego liceum.

Papież Jan Paweł II podczas swojego przemówienia na Rynku Wadowickim 16 czerwca 1999 r. wymienił z nazwiska Chaima Bałamutha. Po tym wystąpieniu rodzina Bałamuthów napisała list do

²¹ <https://www.it.wadowice.pl/szlak-karola-wojtyly/obiekty/muzeum-dom-rodzinny-ojca-swietego-jana-pawla-ii-1.html?print=1> [dostęp: 17.09.2019].

²² <https://domjp2.pl/o-muzeum/historia/> [dostęp: 17.09.2019].

²³ <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/znani-wadowiczanie/chiel-balamuth> [dostęp: 17.09.2019].

²⁴ <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/architektura-wadowic/ul.-koscielna-7> [dostęp: 17.09.2019].

Ojca Świętego i wkrótce została przyjęta na audyencji w Watykanie, prostując wówczas delikatnie pewną jego pomyłkę. Papież mówiąc o właścicielu kamienicy wspomniał wtedy Chaima, podczas gdy w rzeczywistości chodziło o Chiela, ojca Chaima i dziadka Rona²⁵.

W 64. rocznicę urodzin Karola Wojtyły, dzięki inicjatywie proboszcza parafii Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny w Wadowicach księdza infułata dr. Edwarda Zachera, gimnazjalnego katechety papieża, Urzędu Miasta Wadowice, a także ówczesnego arcybiskupa metropolity krakowskiego kardynała Franciszka Macharskiego, 18 maja 1984 r. w dawnej kamienicy Kurowskich zostało otwarte Muzeum Domu Rodzinnego Jana Pawła II, którym przez wiele lat opiekowały się siostry Nazaretanki. Do 2006 r. budynek ten był prawnie własnością spadkobierców Chiela Balamutha, a w marcu tegoż roku został wykupiony przez Fundację Ryszarda Krauzego i przekazany archidiecezji krakowskiej. Po przeprowadzeniu w latach 2010–2013 remontu kapitalnego całej kamienicy, który przywrócił jej wygląd z lat 20. XX w., 9 kwietnia 2014 r. otwarto w nim nową, stałą ekspozycję Muzeum. Twórcami aktualnej, multimedialnej ekspozycji, prezentującej życie i pontyfikat Jana Pawła II są architektki i projektanci Barbara i Jarosław Kłaputowie z Warszawy²⁶.

Otrzymano: 2019.10.18 · Zaakceptowano: 2019.10.25

Źródła wykorzystane w opracowaniu

1. Corpus studiosorum Universitatis Jagellonicae in sacculis XVIII-XX Tomus III: K-L. s. 766.
2. Dokumenty z Archiwum UJ o sygnaturach: WF II 521, S II 451a, S II 452b, S II 452c, S II 453.
3. Z. Jurczak. *Wadowiczanie* - Wadowice: Drukarnia i Wydawnictwo Scalbis, 2012. s. 42.
4. Księga parafialna, Tom 23 Rzeszów Baptisatorum 1836-1851 Mortuorum 1841-1847.
5. Kwestionariusze branżowe dotyczące działalności przedsiębiorstwa w: Inwentarz Zespołu (zbioru) akt Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie. IPH. Kr I 123.
6. Meus K. Ojcowie założyciele” nowoczesnych Wadowic cz.1: Józef baron Baum Ritter von Appelshofen (1821-1883). *Wadowiana. Przegląd historyczno-kulturalny* 2012; 15: 29-55.

Rycina 19. Widok fasady Muzeum Domu Rodzinnego Jana Pawła II.

Fot. Piotr Trzoso.

Figure 19. Façade of the Family Home of Pope John Paul II Museum.

Photo: Piotr Trzoso.

7. Meus K. Wadowice w okresie galicyjskim 1772-1918, s. 120, 273, 410, 459, 468.
8. Płaszczycza M. Wadowice były dla powstańców nowym domem. Tutaj szukali lepszej Polski. <http://archiwum.wadowice24.pl/kultura/historia/5650-wadowice-byly-dla-powstancow-nowym-domem> [dostęp na dzień: 17.09.2019 r.].
9. Roeske W. Dawne godła polskich aptek i problem ich ochrony. *Ochrona zabytków*. 1973; 100(26/1): 47-56.
10. Stachoń M. Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działania b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802-1939. Praca doktorska. Tom I i II. Kraków 1978: 117-118.
11. Studnicki G. Kto był kim w Wadowicach. Wadowice 2004, s. 136.
12. Wadowickie ślady historii. [oprac. Z. Jurczak et al.]. Wadowice: Towarzystwo Miłośników Ziemi Wadowickiej. 1987, s. 6.
13. Wegenke EO. Antoni i Olimpia [w]: E. Kotowiecki. *Wadowiccy lekarze*. Wadowice: *Grafikon* 1996; s.159-161, 164-165.
14. <https://domjp2.pl/o-muzeum/historia/>. Dostęp 17.09.2019.
15. <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/architektura-wadowic/ul.-koscielna-7>. Dostęp 17.09.2019.
16. <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/znani-wadowiczanie/chiel-balamuth>. Dostęp 17.09.2019.
17. <https://wisla.naszemiasto.pl/komu-ron-balamuth-sprzedz-rodziny-dom-jana-pawla-ii/ar/c1-6343679>. Dostęp 17.09.2019.
18. <https://www.it.wadowice.pl/szlak-karola-wojtyly/obiekty/muzeum-dom-rodziny-ojca-swietego-jana-pawla-ii-1.html?print=1>. Dostęp 17.09.2019.

²⁵ <https://wisla.naszemiasto.pl/komu-ron-balamuth-sprzedz-rodziny-dom-jana-pawla-ii/ar/c1-6343679> [dostęp: 17.09.2019].

²⁶ <https://wck.wadowice.pl/muzeum/dziedzictwo-wadowic/architektura-wadowic/ul.-koscielna-7> [dostęp: 17.09.2019].